

Dodatek społeczno-kulturalny pisma „Jutrzenka”

AFISZ **polsko-mołdawski**

Kwartalnik 3/2018

kulturalny
wybór



Festiwal Etnokulturowy w Kiszyniowie

**V Międzynarodowy
Festiwal Piosenki
NA JĘZYKACH w Toruniu**



Bolek i Lolek - aventuri pe fetru
Bolek i Lolek - przygody na filcu

În timpul turneului în Polonia, din luna iunie, ansamblul „Bunicile vesele”, care activează pe lângă Asociația „Primăvara Poloneză în Moldova”, a participat la 5 concerte de caritate, interpretând dansuri polone și moldovenești. Concertele au avut loc la Toruń și Bydgoszcz.

Tańce polskie i moldawskie złożyły się na program 5 dobroczynnych koncertów, jakie podczas czerwcowego tournée po Polsce zaprezentował zespół „Wesołe Babcie”, działający przy kiszyniowskim Stowarzyszeniu „Polska Wiosna w Moldawii”. Koncerty odbyły się w Toruniu i Bydgoszczy.



„Jedno serce – dwie ojczyzny” – pod takim hasłem odbywały się występy naszego zespołu „Wesołe Babcie”. Pierwszy koncert miał miejsce w Toruniu, mieście, które urzekło nas od pierwszego wejścia.

Toruń położony jest malowniczo na brzegu Wisły, Stare Miasto znajduje się na liście dziedzictwa kulturowego UNESCO. Spacerując po starych uliczkach, wędrowaliśmy po średniowieczu – mury obronne, imponujące świątynie, Ratusz, brukowane chodniki... Obok nas przechodzą rycerze Zakonu Teutońskiego, za nimi – bogaci kupcy w towarzystwie dam w aksamitnych sukniach, a na centralnym rynku wszyscy oglądają popisy chodzących po linach akrobatów. Na sąsiedniej ulicy stoi stragan, na którym sprzedają toruńskie pierniki, sporządzone według tradycyjnego przepisu...

A całkiem niedaleko, w Młodzieżowym Domu Kultury, zaczy-

na się V Międzynarodowy Festiwal Piosenki „Na językach”, gdzie młodzi ludzie wykonują utwory w językach różnych krajów. W ceremonii otwarcia festiwalu uczestniczył także nasz zespół taneczny „Wesołe Babcie”, wraz z wokalistą, Tudorem Pruteanu.

Celem festiwalu „Na językach” jest nie tylko popularyzacja sztuki

wokalnej, ale i propagowanie tolerancji i otwarcia na kultury innych krajów, a także rozwijanie zainteresowania nauką języków obcych.

Republikę Mołdawii na festiwalu reprezentowali młodzi śpiewacy z polskiego stowarzyszenia ze wsi Grigorówka: Wiktoria Gyrłowan, Krystyna Właszeniuk i Anatol Dragan. Po koncercie,



podczas wspólnej kolacji, wszyscy uczestnicy imprezy mieli możliwość poznać się bliżej.

Zostawwszy śpiewaków w Toruniu, „Wesołe Babcie” wyjechały w dalsze tournée, występując z koncertami charytatywnymi. Jeden z nich odbył się w ośrodku dla osób niepełnosprawnych, leżącym w lesie, na brzegu wielkiego jeziora. Szczera radość i nieudawany zachwyt były dla nas najlepszą nagrodą za występ. Następny koncert – dla seniorów – miał miejsce w Bydgoszczy.



■ Reprezentanci Republiki Mołdawii na V Międzynarodowym Festiwalu Piosenki „Na językach” w Toruniu: Wiktoria Gyrłowan, Krystyna Właszeniuk i Anatol Dragan

Przyjęto nas niezwykle ciepło. Niewielka, przytulna sala była wypełniona po brzegi. Podczas występu widzowie tańczyli razem z nami, śpiewali i klaskali, a już po zakończeniu – nie chcieli nas wypuścić! Niemniej, przyszedł czas kolejnego występu – w sali koncertowej przy kościele. I ten koncert okazał się wielkim sukcesem.

Pomimo niezwykle nasyczonego programu, wyjazd do Bydgoszczy przyniósł członkom zespołu tylko pozytywne emocje.

Powróciwszy do Torunia, dowiedzieliśmy się, że nasi śpiewacy z Mołdawii doskonale poradzili sobie na konkursie, a Wiktoria Gyrłowan zajęła czwarte miejsce. Następnego dnia, wraz z uczestnikami festiwalu „Na językach”



wzięliśmy udział w koncercie galowym, który odbył się na Starym Rynku miasta. Wydarzenie to zwieńczyło festiwal w Toruniu.

Niezwykle przyjazna atmosfera sprzyjała kontynuacji pobytu w Toruniu, gdzie odwiedziliśmy muzea, zwiedzaliśmy zabytki i spędziliśmy czas z organizatorami festiwalu.

Pragniemy gorąco podziękować Paniom Annie Czajkowskiej i Hannie Gałęckiej, nauczycielkom

języka polskiego z kiszyniowskiego Liceum im. Gogola za pomoc w organizacji naszego tournée. Jesteśmy także wdzięczni za gościnność i serdeczność, z jakimi spotkaliśmy się w Toruniu i Bydgoszczy. Podobne wyjazdy są jak nici, które łączą w jednym sercu dwie ojczyzny.

Swietłana Niemcan
uczestniczka zespołu
„Wesołe Babcie”

O carte senzorială poate fi jucăria educativă perfectă pentru copil. Aceasta conține tot de ce are nevoie micuțul pentru a se dezvolta și, în același timp, îi stimulează toate simțurile. Cu o astfel de carte și-a îmbogățit colecția Biblioteca „Adam Mickiewicz” din Chișinău.

Bolek i Lolek – aventuri pe fetru

De ceva timp, la Biblioteca Polonă „Adam Mickiewicz” din Chișinău activează Clubul mămicilor și picilor „Happy Toddlers” („Picii fericiți”), în cadrul căruia mămicile creează cărți senzoriale personalizate.

Numită și *quiet book* sau *busy book*, cartea senzorială cu activități Montessori este o jucărie inovatoare, gândită pentru a-l ține ocupat pe copil cât mai mult timp și a-i oferi posibilitatea de a experimenta diferite tipuri de texturi, forme, materiale. Aceste volume neobișnuite nu sunt doar frumoase și atrăgătoare, ci și educative. Răsfoind o astfel de carte, copilul face cunoștință, la o vârstă foarte fragedă, cu noțiuni esențiale despre natură, păsări, animale, copaci și multe altele.

Pe paginile de fetru, micuțul are bucuria de a găsi fixate litere, cifre, fructe, legume, figuri geometrice, învățând astfel numerele, culorile, anotimpurile sau cum să împletească o cosiță ori să-și lege șireturile. În afară de fetru, se folosesc și alte materiale, precum: bumbac, blănițe, capse, nasturi, agrafe, fermoare, panglici etc. Cărțile senzoriale dezvoltă motorica fină, dar și imaginația,



iar fiecare pagină spune de fapt o poveste.

Ne-am gândit că ar fi minunat să putem realiza și o carte cu eroi polonezi, care să fie pe înțelesul celor mici și să-i ajute să cunoască Polonia.

Astfel, am decis că am putea începe cu vestiții Bolek și Lolek, personajele foarte îndrăgite, ale unei serii de desene animate poloneze, care își petrec o grămadă de timp pe afară, făcând tot felul de trăsnăi și aventurându-se în tot soiul de peripeții. Iar această tematică este tocmai potrivită de transpus pe paginile unei cărți senzoriale.

Svetlana Iachimciuc, o mamă foarte activă din Clubul nostru, s-a arătat interesată de realizarea ace-

tei cărți, mărturisindu-ne ulterior că i-a plăcut foarte mult. În plus, și ea, și copiii ei știu acum cine sunt acești eroi năzbâțioși, Bolek și Lolek. Pentru a se inspira, Svetlana a răsfoit cartea, pe care o avem în colecția bibliotecii, a vizionat desenele animate, ca mai apoi să realizeze niște eroi de toată frumusețea și de o asemănare izbitoră cu cei din film.

Se mai lucrează și acum la carte, dar am reușit totuși să o prezentăm și la Festivalul „Polska Wiosna w Mołdawii”, unde biblioteca este prezentă în fiecare an. Publicul curios a rămas plăcut impresionat de cartea noastră.

Cărțile realizate în ședințele anterioare ale Clubului și prezentate la edițiile trecute ale Festivalului le-am expus și la Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret de la Chișinău. De asemenea, am promovat Clubul nostru și minunăția de carte la Târgul de Carte de la Focșani, România.

Clubul își continuă activitatea și urmează să fie create multe alte cărți extraordinare, inclusiv cu tematică poloneză.

Educăm prin carte, acum și cu ajutorul cărții senzoriale!

Oxana Andreev,
directorul Bibliotecii Polone
„Adam Mickiewicz”



Książeczka sensoryczna to idealna edukacyjna zabawka dla dzieci. Ma wszystko to, co dzieciom potrzebne jest do rozwoju, a do tego stymuluje wszystkie zmysły. Właśnie w taką książkę wzbogacony został zbiór Polskiej Biblioteki im. Adama Mickiewicza w Kiszyniowie.

Bolek i Lolek – przygody na filcu

Od pewnego czasu w Polskiej Bibliotece im. Adama Mickiewicza w Kiszyniowie działa Klub Matek i Maluchów „Happy Toddlers” („Szczęśliwe maluchy”), w którym matki tworzą spersonalizowane książki sensoryczne.

Zwana także *quiet book* lub *busy book*, książka sensoryczna wykorzystywana w metodzie nauczania Marii Montessori to innowacyjna zabawka zaprojektowana w taki sposób, aby jak najdłużej zająć dziecko i oferować mu możliwość doświadczenia różnych rodzajów tekstur, kształtów, materiałów. Te niezwykle książki są nie tylko piękne i pociągające, ale także edukacyjne. Przeglądając taką książkę w bardzo młodym wieku, dziecko poznaje podstawowe pojęcia o naturze, ptakach, zwierzętach, drzewach i wielu innych.

Maluch może znaleźć na stronach z filcu litery, cyfry, owoce, warzywa, figury geometryczne. W taki sposób dziecko poznaje liczby, kolory, pory roku, ale też uczy się, jak zrobić warkocz lub zawiązać buty. Oprócz filcu w książce stosowane są również inne materiały, takie

jak bawełna, futro, zszywki, guziki, klipsy, zamki błyskawiczne, wstążki itp. Książki sensoryczne rozwijają małą motorykę i wyobraźnię. Każda strona książki faktycznie opowiada swoje historię.

Pomyśleliśmy, że byłoby wspaniale mieć książkę sensoryczną z polskimi bohaterami, które byłyby zrozumiane przez dzieci oraz pomogłyby im poznać Polskę.

Więc, zdecydowaliśmy się zacząć od Bolka i Lolki, dwóch bardzo lubianych postaci z polskich kreskówek, które spędzają dużo czasu na podwórku, wyczyniają różne psoty oraz poszukują wielu wspaniałych przygód. Ten temat bardzo pasuje do przeniesienia na strony książki sensorycznej.

Bardzo aktywna matka z naszego Klubu, Svetlana Iachimciuc, zaangażowała się w zrobienie takiej książki. Później Svetlana przyznała, że bardzo spodobała się jej ta działalność. Oprócz tego, teraz ona i jej dzieci wiedzą, kim są Bolek i Lolek. Svetlana przeczytała dzieciom bajkę, którą mamy w bibliotece. Następnie wszyscy obejrzeli kreskówkę. Wynikiem



tego było stworzenie z filcu dwóch niezwykle bohaterów, bardzo podobnym do tych z filmu.

Nadal pracujemy nad książką, ale jej początek mogliśmy zaprezentować na wystawie prasy polskiej towarzyszącej festiwalowi „Polska Wiosna w Mołdawii”, gdzie co roku Polska Biblioteka im. Adama Mickiewicza jest obecna. Uczestnicy i goście festiwalu byli pod wrażeniem naszej książki.

Książki wykonane podczas spotkań Klubu „Happy Toddlers” i eksponowane na poprzednich edycjach Festiwalu były również prezentowane na Międzynarodowych Targach Książki dla Dzieci i Młodzieży w Kiszyniowie. Promowaliśmy również działalność naszego Klubu i wspaniałą sensoryczną książkę o Lolce i Bolku na Targach Książki w Focșani (Rumunia).

Klub „Happy Toddlers” nadal działa i mamy nadzieję, że powstanie wiele innych niezwykle sensorycznych książek, w tym z polskim tematem.

Kształcimy dzieci za pośrednictwem książki! Teraz i przy pomocy książki sensorycznej!

Oxana Andreev,
Dyrektor Polskiej Biblioteki
im. Adama Mickiewicza

tłum. na j. polski
Lucia Turcanu



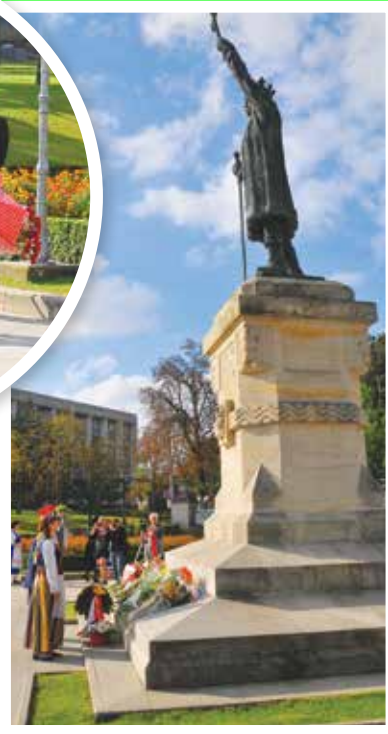
■ Wystawa na festiwalu „Polska Wiosna w Mołdawii”. Od lewej: Pani Dyrektor Polskiej Biblioteki im. A. Mickiewicza Oxana Andreev, Pani Ambasadorowa Aleksandra Nica-Zdaniuk, twórcza książki sensorycznej „Bolek i Lolek” Pani Svetlana Iachimciuc. Kiszyniów, maj 2018.

Festiwal mniejszości narodowych w Mołdawii

Festiwal Etnokulturowy „Jedność przez różnorodność” stał się tradycją w Republice Mołdawii. Uroczyste otwarcie XVII edycji festiwalu odbyło się 16 września w Kiszyniowie, w centralnym parku stolicy.



Głównym punktem uroczystości było złożenie przez przedstawicieli mniejszości narodowych kwiatów pod pomnikiem Stefana Wielkiego i parada strojów ludowych.



W ciągu całego dnia na głównej scenie festiwalu odbywał się muzyczno-literacki spektakl z udziałem zespołów artystycznych działających przy organizacjach etnokulturowych Kiszyniowa i innych miast kraju. Wspólnotę polską reprezentował zespół taneczny „Wesołe Babcie”.



W ramach festiwalu w centralnym parku Kiszyniowa wzięło udział ponad 60 organizacji reprezentujących 20 grup etnokulturowych.

Kolejne imprezy, koncerty i wystawy odbywały się do końca września w różnych miastach Mołdawii.

Goście festiwalu mieli możliwość zapoznania się z kulturą i tradycją różnych narodowości, mieszkających w Mołdawii: były to wystawy książek, ekspozycje sztuki użytkowej i wzornictwa przemysłowego, pokazy barwnych strojów ludowych. Przedstawiciele mniejszości narodowych zaprezentowali również dania swojej kuchni.

Koordynatorem i organizatorem festiwalu są: Agencja Relacji Międzyetnicznych w Kiszyniowie przy współudziale władz lokalnych i Koordynacyjnej Rady Stowarzyszeń Etnokulturowych.



Celem festiwalu jest popularyzacja kultury i tradycji mniejszości narodowych, mieszkających w kraju oraz rozwój dialogu międzykulturowego i umocnienie przyjaznych stosunków między przedstawicielami grup etnokulturowych w kontekście europejskiej integracji Republiki Mołdawii.



În prima jumătate a anului 2018, publicul român a putut vizita expoziția de artă contemporană „...Trilema”. Lucrările grupului româno-polon KRoma – Serge Vasilendiuc, Joanna Banek, Tomasz Awdziejczyk – au fost expuse la muzeele din Baia Mare și Bistrița-Năsăud. Expoziția a fost organizată de Muzeul Județean de Artă „Centrul Artistic Baia Mare” și Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud, co-organizatori: Institutul Polonez din București și Uniunea Artiștilor Plastici din Polonia.

Wystawę malarstwa współczesnego pt. „...Trylemat” można było zobaczyć w 2018 roku w muzeach Rumunii, w miastach Baja Mare i Bystrzyca Siedmiogrodzka. Udział w wystawie wzięli członkowie polsko-rumuńskiej grupy KRoma: Serge Vasilendiuc, Joanna Banek i Tomasz Awdziejczyk. Organizatorzy wystaw: Okręgowe Muzeum Sztuki „Centrum Artystyczne Baia Mare” i Kompleks Muzealny Bistrița-Năsăud, współorganizatorzy: Instytut Polski w Bukareszcie i Związek Polskich Artystów Plastyków.

...Trilema grupului KRoma ...Trylemat grupy KRoma

Ideea înființării unui grup de artiști-colegi, cunoscuți, prieteni mă frământa de mai multă vreme. Intenția a fost de a reuni în jurul său persoane apropiate, cordiale cu care mă întâlneam, conversam, cu care călătoream, discutam despre artă, cu care m-am împrietenit. Ale căror concepții și viziuni asupra artei să-mi fie apropiate. Apropierea este esențială în relațiile interumane, este constructivă, creatoare. Cu atât mai mult, dacă folosești același limbaj, cel al ochiului (forme) și al sufletului (culorii). Dacă simți la fel.

(...) De ce KRoma? „KRoma” e o denumire, o deviză. Este un acronim ce derivă din Cracovia [pol. Kraków] și România. Grupul s-a constituit la Cracovia din artiști polonezi și din artiști români stabiliți în Polonia. Ce simbolizează? Expresia KRoma provine de la grecescul χρωμα [khroma] și înseamnă culoare. KRoma este un grup de persoane pe care în ciuda deosebirilor de viziune existențială, de educație, de tradiție și frontiere, în pofida diferențelor de vârstă și origine îi leagă pasiunea comună de a se exprima. Cu ajutorul rațiunii și al inimii. Ochiului și sufletului. Formei și culorii. Fiecare dintre noi e diferit, are propria personalitate, caracterul său specific. Suntem individualități distincte, iar aceste trăsături nu ne dezbină, ci ne completează. KRoma e pâinea noastră cotidiană cu un strop de vin roșu. E catalizatorul ideilor. Liantul nostru. Datorită acestui fapt ne-am cunoscut, existăm, creăm și expunem sub numele „KRoma”.

În diferite culturi și tradiții acest cuvânt are diverse semnificații. În limbile slave, cel mai frecvent, înseamnă călcați de pâine, de exemplu în limba sorabă înseamnă contur, limită. Însă în contextul expoziției noastre înseamnă creație. Pentru noi „KRoma” reprezintă o deviză, un simbol, semnifică culoare, ochi și suflet, înseamnă creația noastră... Cine în acestea se resimte, acela ca noi simte. Prin urmare este unul dintre noi, ...deci suntem KRoma.

Serge Vasilendiuc
Cracovia, 27.01.2011

Idea stworzenia grupy artystów kolegów, artystów znanych, przyjaciół, nurtowała mnie od dłuższego czasu. Pomysł był taki, aby zjednoczyć wokół siebie ludzi bliskich, serdecznych, z którymi się spotykałem, z którymi dyskutowałem, podróżowałem, rozmawiałem o sztuce, z którymi zaprzyjaźniłem się. Których idee i spojrzenie na świat sztuki, byłyby dla mnie bliskie. Bliskość jest ważna w relacjach międzyludzkich, jest budująca, twórcza. Tym bardziej, jeśli posługujesz się tym samym językiem, językiem oka (formy) i duszy (koloru). Jeżeli czujesz jedno-myślnie.

(...) Dlaczego KRoma? „KRoma” to nazwa, to hasło. Jest skrótem pochodzącym od Krakowa i od Rumunii [rum. România]. Grupa powstała w Krakowie z artystów polskich i rumuńskich osiadłych w Polsce. Co symbolizuje? Wyraz KRoma wywodzi się z greckiego χρωμα [khroma] i oznacza kolor. KRoma jest grupą ludzi, których wbrew inności światopoglądów, wychowania, tradycji, granic, mimo różnorodności wieku i pochodzenia łączy wspólna pasja wyrażania się. Rozumem i sercem. Okiem i duszą. Formą i kolorem. Każdy z nas jest inny, ma własną osobowość, własny charakter. Pięć indywidualności, to nas nie rozdziela, to nas uzupełnia. KRoma to chleb nasz powszedni z odrobiną czerwonego wina. To katalizator idei. To nasze spoiwo. Dzięki temu się poznaliśmy, istniejemy, tworzymy, wystawiamy jako „KRoma”.

W rozmaitych kulturach i tradycjach słowo to ma swoje znaczenie. W językach słowiańskich, najczęściej, oznacza piątkę chleba, np. w łżyckim oznacza otok, granicę. A w kontekście naszej wystawy oznacza obrazy. Dla nas „KRoma” to hasło, to symbol, to kolor, oko i dusza, to nasze obrazy... Kto się w tym odnajduje, ten jak my czuje. W ten sposób jest jednym z nas, ...więc jesteśmy KRoma.

Serge Vasilendiuc
Kraków, 27.01.2011



Luntre (tehnică mixtă/hârtie, 18,5 x 19 cm)
Łódka (technika mieszana/papier, 18,5 x 19 cm)



Antibes (ulei/pânză, 60 x 60 cm)
Antibes (olej/plótno, 60 x 60 cm)



Noapte la țară (ulei/carton, 45 x 67 cm)
Noc na wsi (olej/karton, 45 x 67 cm)

SERGE VASILENDIUC

Născut în 1972 în mun. Bălți. Artist plastic profesionist (pictor, grafician). Absolvent al Colegiului de Arte Plastice din Chișinău și al Academiei de Arte din Iași. Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, Filiala Interjudețeană Cluj-Bistrița și al Uniunii Artiștilor Plastici din Polonia, Filiala din Cracovia. Doctor la Institutul de Artă al Universității Pedagogice din Cracovia. Fondator al grupului de artiști KRoma. Este deținător al numeroase premii în domeniul artelor vizuale. A realizat 22 de expoziții personale și individuale, a participat la peste 65 de expoziții colective și de grup în țară și străinătate. Artistul este prezent cu lucrări în colecții de stat și publice din România, Polonia, Ungaria și în numeroase colecții particulare din România, Polonia, SUA, Franța, Marea Britanie, Germania, Italia, Rusia, Canada, Israel, Grecia, Ungaria, Cehia, Moldova.

SERGE VASILENDIUC

Urodzony w 1972 r. w Bielskach. Artysta plastyk (malarz, grafik). Ukończył Kolegium Plastyczne w Kiszyniowie i Akademię w Jassach. Członek Związku Polskich Artystów Plastyków Okręg Krakowski i Międzyokręgowego Związku Rumuńskich Artystów Plastyków Kluź-Bistrzyca. Doktor Instytutu Sztuki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Założyciel polsko-rumuńskiej grupy artystów KRoma. Laureat licznych nagród w dziedzinie sztuk wizualnych. Autor 22 wystaw indywidualnych, udział w ponad 65 wystawach grupowych i zbiorowych w kraju i zagranicą. Prace artyści znajdują się w państwowych oraz publicznych zbiorach w Polsce, Rumunii, na Węgrzech a także w licznych prywatnych kolekcjach w Polsce, Rumunii, USA, Francji, Wielkiej Brytanii, Niemczech, Włoszech, Rosji, Kanadzie, Izraelu, Grecji, Węgrzech, Czechach, Mołdawii.



din ciclul Cristaloscopie (ulei/pânză, 70 x 50 cm)
z cyklu Krystaloskopia (olej/plótno, 70 x 50 cm)



din ciclul Cristaloscopie (ulei/pânză, 20 x 20 cm)
z cyklu Krystaloskopia (olej/plótno, 20 x 20 cm)

JOANNA BANEK

Născută în 1967 la Radomsko, Polonia. A absolvit Școala Superioară Pedagogică din loc. Częstochowa. Studii postuniversitare la Academia de Arte Frumoase din Cracovia, la Facultatea de Pictură. Doctorat în anul 2010. Din 2006 predă la Academia de Arte Frumoase din Cracovia în cadrul Facultății de Pictură obiectul "Cunoștințe despre acțiuni și structuri vizuale". Membră a Uniunii Artiștilor Plastici din Polonia. Din anul 2010 este membră a Consiliului de Administrație al Uniunii Artiștilor Plastici, Filiala din Cracovia. În ultimii 10 ani a organizat și desfășurat mai multe tabere de pictură. Are la activ circa 20 de expoziții individuale și 280 de participări colective. Practică pictura de șevalet și țesăturile artistice, colajul și hârtia manuală.

JOANNA BANEK

Urodzona w Radomsku w 1967 r. Ukończyła studia wyższe w WSP w Częstochowie. Studia podyplomowe w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie na Wydziale Malarstwa. Doktorat – 2010 r. Od 2006 pracuje w krakowskiej ASP na Wydziale Malarstwa w ramach przedmiotu „Wiedza o działaniach i strukturach wizualnych”. Należy do Związku Polskich Artystów Plastyków. Od 2010 r. jest członkiem Zarządu Okręgu Krakowskiego ZPAP. Od około 10 lat organizuje i prowadzi plenery malarskie. Ma na swoim koncie około 20 wystaw indywidualnych i 280 zbiorowych. Zajmuje się malarstwem sztalugowym i tkaniną artystyczną, collage, papierem unikatowym.



Turnul Babel (ulei/pânză, 80 x 80 cm)
Świątynia Babel (olej/plótno, 80 x 80 cm)



Sfinții Bizanțului (acrilice/carton, 50 x 40 cm)
Święci Bizancjum (akryl/karton, 50 x 40 cm)

TOMASZ AWDZIEJCZYK

Născut în anul 1961 la Varșovia, Polonia. Studii la Facultatea de Arte Plastice din cadrul Universității "Nicolaus Copernic" din Toruń și la Academia de Arte Frumoase din Varșovia. Diplomă la clasa prof. Janusz Przybylski în anul 1988. Tehnici practicate: pictură și ceramică artistică. Lucrări în colecția Delavsky Dom – Slovenia și colecții private din Polonia și străinătate. Expoziții individuale în Varșovia, Brodnica, Kalisz. Participă la numeroase expoziții colective în țară și în străinătate.

TOMASZ AWDZIEJCZYK

Urodzony w 1961 r. w Warszawie. Studia – Wydział Sztuk Pięknych UMK Toruń i Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie. Dyplom w pracowni prof. Janusza Przybylskiego w 1988 roku. Uprawiane techniki: malarstwo i ceramika artystyczna. Prace w kolekcji Delavsky Dom – Słowenia i zbiorach prywatnych w kraju i za granicą. Wystawy indywidualne w Warszawie, Brodnicy, Kaliszu. Udział w licznych wystawach zbiorowych w kraju i za granicą.

Na początku 2018 roku książka *Falszywy Dymitr* kiszyniowskiego poety Dumitru Crudu została nominowana do Nagrody Europejski Poeta Wolności 2018, która jest przyznawana co dwa lata. Antologia Dumitru Crudu ukazała się w serii poetyckiej Instytutu Kultury Miejskiej w Gdańsku. Przekładu nominowanego tomu na język polski podjął się poeta i krytyk literacki Jakub Kornhauser oraz tłumaczka literatury rumuńskiej Joanna Kornaś-Warwas.

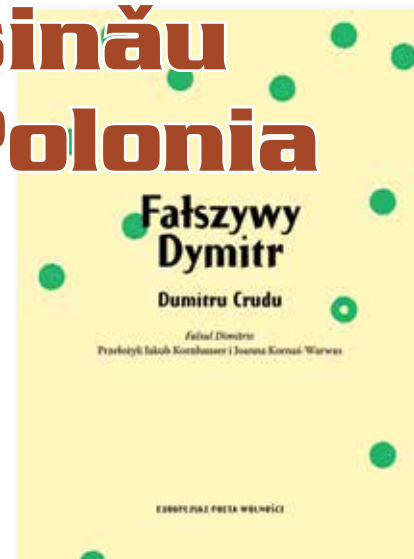
La începutul lui 2018, Dumitru Crudu a fost nominalizat la Premiul Poetul European al Libertății, care se acordă o dată la doi ani de Institutul de Cultură Locală din orașul Gdańsk. Cu această ocazie, a fost publicată antologia bilingvă, care poartă titlul volumului de debut al poetului de la Chișinău, *Falszywy Dymitr/ Falsul Dimitrie*. Minunata traducere în limba polonă a fost făcută de poetul și criticul literar Jakub Kornhauser și de cunoscuta traducătoare de literatură română Joanna Kornaś-Warwas.

Poezia de la Chișinău ajunge în Polonia

În carte sunt incluse poeme din toate volumele lui Dumitru Crudu apărute până în 2012 (este de fapt varianta antologiei *Falsul Dimitrie*, apărută la Editura Cartier din Chișinău în 2014) – *Falsul Dimitrie / Falszywy Dymitr* (1994), *E închis, vă rugăm nu insistați / Zamknięte, proszę nie nalegać* (1994), *Șase cânturi pentru cei care vor să închirieze apartamente / Sześć pieśni dla tych którzy chcą wynająć mieszkanie* (1996), *Poooooooooooooate/ Mooooooooooooze* (2004), *Eșarfe în cer/ Szaliki w niebie* (2012) –, dar și câteva poeme (Poezii crude/ Surowe wiersze) scrise în tinerețe, însă nepublicate, și alte două poezii inedite (*Akvika / Akvika, Fiecare cu alegerea sa/ Każdy wedle własnego uznania*). În afară de acestea, antolo-

gia mai conține Manifestul fracturist/ Manifest frakturyzmu (*Prima anexă/ Pierwszy załącznik*, 1998), amintindu-ne astfel că poetul nouăzecist Dumitru Crudu a fost unul dintre inițiatorii mișcării literare românești numite fracturism.

Deschizând antologia *Falszywy Dymitr / Falsul Dimitrie*, cititorul de limba polonă va descoperi o poezie a banalului cotidian, a derizoriului, a limbajului considerat, în mod tradițional a-poetic sau chiar anti-poetic. Dumitru Crudu cel din primele cărți este un minimalist ce explorează marginalul și aduce strada, bucătăria, urâtul în poezie, creând astfel, într-un mod neobișnuit, poeme ale profunde singurătăți. Pe de altă parte, în *Eșarfe în cer*, găsim o poezie elegiacă, în care e dezvoltată drama



eului marcat de moartea unei ființe dragi și trăind acut sentimentul precarității umane și angoasa în fața morții. De fapt, urmărind textele poetice ale lui Dumitru Crudu de la prima carte până la cel mai recent volum, putem constata că autorul, învinuit de mai multe ori de mizerabilism, face o poezie a profunde neliniști existențiale.

Lucia Țurcanu

DUMITRU CRUDU - (ur. 1968) - moldavski poeta piszący po rumuńsku, prozaik, dramatopisarz, krytyk literacki, autor książek dla dzieci. Urodził się niedaleko Ungheni (Mołdawia), studiował w Tbilisi, skąd uszedł przed wojną domową na początku lat 90. Obecnie mieszka w Kiszyniowie. Jest autorem ośmiu tomów wierszy, kilku powieści i kilkudziesięciu dramatów, za które otrzymał wiele nominacji i nagród literackich w Mołdawii i Rumunii. Tłumaczony na kilkanaście języków (lecz nie na język polski). Współtwórca nurtu *fracturism* (manifestu powstałego w 1999 roku, nawołującego do opisywania codziennego życia, nonkonformizmu i protestu wobec mód i konwencji literackich). *Falszywy Dymitr* jest autorską antologią poezji Dumitru Crudu, zawierającą wiersze z pięciu tomów, utwory juvenilne i wcześniej niepublikowane.



fot. <http://vipmagazin.md>

„ Autorski wybór wierszy *Falszywy Dimitrie*, który Dumitru Crudu skomponował w 2014 roku, zawiera utwory powstałe między początkiem lat 90. a rokiem 2012. Crudu buduje w nich pesymistyczny obraz rzeczywistości popękanej, wypłowiałej, bez życia, po której tułają się opuszczeni ludzie w poszukiwaniu prywatnego - i rozumianego ogólniej - szczęścia. Jego droga twórcza doskonale ukazuje przemiany, jakie dokonywały się w moldawskim społeczeństwie po 89. roku, a także jak istotną rolę w myśleniu o wspólnotowości odgrywał język rumuński.

Jakub Kornhauser

Să fii singur

să fii singur ca un
cuțit ce intră în pâine
și apoi în salam
ca bucățelele alea subțiri
de salam rotunde
care se rostogolesc pe masă

să fii singur ca o sticlă
de chefir goală
ca un dop de
șampanie
ce sare în aer

să fii singur singur
și să scrii poemul ăsta

dimitrie

eu sunt șobolanul și eu sunt viermele
eu sunt fluturele care zboară prin aer
noi cu toții suntem cei care mergem
pe pământ și ne târâm în coate vocile
noastre nu se aud sunt slabe slabe
dar uneori noi ne vedem eu sunt șobolanul
care își scoate capul dintr-o gaură veche știu
că sunt urât și din cauza asta sufăr enorm
iar eu sunt viermele
care mișună prin bălegar
și eu am complexe dar vine seara și ea mă ia
în palme și se joacă cu mine noi cu toții suntem
singuratici singuratici și suferim enorm
din cauza asta iar eu sunt fluturele care
zboară de sus și eu sunt singur singur și mă
însământ uneori când mă uit în oglindă
dar vine seara și vine vara și noi
ieșim pe câmpie și ascultăm cântecele
voastre și nouă ne plac enorm
eu sunt șobolanul și eu sunt viermele
și eu sunt fluturele care zboară prin aer
și nouă ne plac la nebunie
cântecele voastre absurde

Być samotnym

być samotnym jak
nóż co wchodzi w chleb
a potem w salami
jak tamte cienkie plasterki
salami okrągłe
które toczą się po stole

być samotnym jak butelka
po kefirze pusta
jak korek
od szampana
co strzela w powietrze

być samotnym bardzo samotnym
i pisać ten wiersz

dymitr

jestem szczurem i jestem robakiem
jestem motylem który fruwa po niebie
wszyscy jesteście tymi którzy chodzą
po ziemi czolgamy się na łokciach głosów
naszych nie słysząc są słabe słabutkie
ale czasami się dostrzegamy jestem szczurem
który wychyla głowę ze starej dziury wiem
że jestem brzydki i cierpię z tego powodu katusze
ja zaś jestem robakiem
który pęza w gnoju
i mam kompleksy ale przychodzi wieczór i ona berze mnie
w dłonie i bawi się mną wszyscy jesteście
samotni bardzo samotni i cierpimy katusze
z tego powodu ja zaś jestem motylem który
fruwa wysoko i też jestem sam bardzo sam i
przeraża mnie mój własny widok w lustrze
ale przychodzi wieczór i przychodzi lato i
wychodzimy na pole i słuchamy waszych
piosenek i strasznie nam się one podobają
jestem szczurem i jestem robakiem
i jestem motylem który fruwa po niebie
i podobają nam się do szaleństwa
wasze absurdalne piosenki

Pe 8 septembrie 2018 în parcul central al oraşului Camenca (Transnistria) a avut loc Festivalul Culturii Populare „Hanul”. Ca şi în fiecare an, reprezentanţii diasporei poloneze din localităţile Raşcov şi Slobozia-Raşcov au prezentat la festival cultura poloneză.

8 września 2018 roku w centralnym parku Kamionki (Naddniestrze) odbył się tradycyjny Festiwal Kultury Ludowej „Karczma”. Jak co roku, Polonia z Raszkowa i Słobody-Raszków reprezentowała na festiwalu polską kulturę.



Festiwal „Karczma” to święto kultury ludowej i folkloru, na które zapraszane są zespoły ludowo-folklorystyczne i soliści z różnych miejscowości Naddniestrza. Ta barwna impreza odbyła się w pięknym miasteczku Kamionka, często też nazywanym „małą Szwajcarią na lewym brzegu Dniestru”.

Celem przedsięwzięcia jest kultywowanie i upowszechnianie dorobku niematerialnego dziedzictwa kulturowego różnych narodowości, które od dawna zamieszkują na tej ziemi. Festiwal „Karczma” jest także okazją do wymiany doświadczeń oraz nawiązania nowych kontaktów międzyludzkich pomiędzy zespołami.

W festiwalu wzięły udział zespoły prezentujące stroje ludowe, muzykę, taniec i śpiew. Goście festiwalu mieli możliwość zapoznania się z tradycjami ludowymi i folklorem: rosyjskim, mołdawskim, ukraińskim oraz polskim.

Polonijny zespół wokalny „Słobodzianki” ze wsi Słoboda-Raszków, działający przy Towarzystwie „Jasna Góra”, reprezentował kulturę i zwyczaje polskie. W repertuarze młodych „Słobodzianek” są piosenki ludowe.

Na każdym stoisku można było spróbować tradycyjnych potraw kraju, który reprezentowała dana mniejszość narodowa. Nie zabrakło więc rosyjskich blinów przy sa-



mowarze czy smakowitej „atrakcji” przy polskim stoisku – ciasta karparki!

Wydarzeniu towarzyszyły pokazy rękodzielniców. Całość zamknął koncert galowy. Festiwal „Karczma” to doskonała okazja, aby dowiedzieć się więcej o tradycjach i zwyczajach różnych narodowości, zamieszkujących Naddniestrze.

Antonina Pietrasz

Czym zaskoczy cię Mołdawia?

WNĘTRZE PIĘKNIE ZDOBIONEGO SOBORU W ORGIEJOWIE



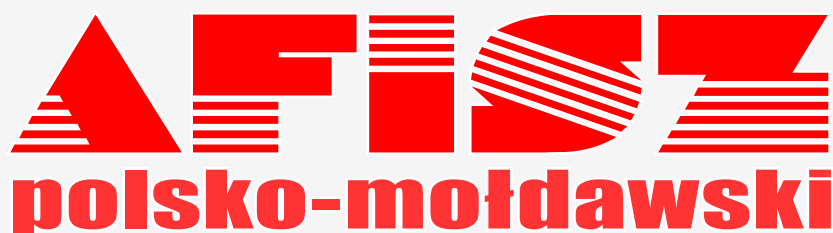
Fot. <http://podroze.dziennik.pl/swiat/zdjecia/429598,5,moldawia-zdjecia-atrakcje-zwiedzanie.html>

CZEŚĆ·HELLO·HOLA
ПРИВЕТ·SALUT·HEI

POŁONIJNY DZIEŃ
DWUJĘZYCZNOŚCI
POLISH BILINGUAL DAY

20 - 21 PAŹDZIERNIKA/OCTOBER 2018

- bieżące wydarzenia kulturalne • relacje z wystaw i muzeów • festiwale
- koncerty • recenzje filmów i sztuk teatralnych



Projekt współfinansowany w ramach sprawowania opieki
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nad Polonią i Polakami za granicą



SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ



POMOC
POLAKOM
NA WSCHODZIE

wydawca Stowarzyszenie Polska Wiosna w Mołdawii
e-mail: polskawiosna@gmail.com

redagowanie i korekta Helena Usowa, Lucia Țurcanu, Sławomir Pietrzak, Zofia Nieczaj
korespondenci Tatiana Mironik, Swietłana Laptiacru

fotograficy Mirosław Horyn, Marita Rogowa

druk Logo-Design, bd. Moscova 21, Chișinău

Część nakładu jest dodawana do miesięcznika „JUTRZENKA”